

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2176

av Annika Hirvonen (MP)

Uppvärdering av modersmålskunskaper

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att meritpoäng bör ges för modersmålsstudier på samma sätt som för kurser i moderna språk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever ska ha möjlighet att tillgodoräkna sig meritpoäng och betyg i modersmålet via prövning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever som studerar sitt modersmål inte ska missgynnas i dagens meritpoängssystem och tillkännager detta för regeringen.

Meritpoäng också för modersmålsstudier

Hösten 2010 började nya regler att gälla för antagning till högskolan. Genom att läsa särskilda så kallade meritkurser får eleven extra poäng, meritpoäng, att lägga till på sitt meritvärde och därmed förbättra förutsättningarna att komma in på en särskild utbildning. En del av dessa meritkurser är de i moderna språk. Detta gäller bland annat fördjupningskurser i moderna språk. Syftet är att få fler att läsa språk på gymnasiet. Alla språk som läses enligt kursplanen för ämnet moderna språk är meriterande.

Systemet ser ut som följer:

Eleven kan få maximalt 1,5 meritpoäng i moderna språk. Steg 3 i ett språk ger 0,5 meritpoäng och steg 4 ger ytterligare 0,5 meritpoäng. Om steg 3 krävs för behörighet (till den utbildning eleven vill söka på högskolan) ger steg 4 1,0 meritpoäng. Läser eleven steg 5 i det aktuella språket eller minst steg 2 i ett annat modernt språk får eleven

0,5 meritpoäng till. Eleven kan inte få poäng både för steg 5 och steg 2 och för att få 0,5 poäng för steg 2 måste eleven ha kvalificerat sig för 1,0 meritpoäng i det första språket. Om elev får betyget Godkänt eller högre i steg 4 får eleven 1,0 meritpoäng även om eleven inte fått betyg i underliggande kurser. Om eleven får betyget Godkänt eller högre i steg 5 får elev 1,5 meritpoäng även om elev inte har betyg i underliggande kurser (Skolverket).

Systemet finns till för att uppmuntra elever att studera mer språk. Kunskaper i andra språk än modersmålet har sedan länge uppvärderats inom skolan och i arbetslivet. EU tillsatte 2007 en högnivåpanel om flerspråkighet och kom fram till följande:

- 1) Det blir allt svårare att förutse människors karriärvägar. Språkkunskaper i flera språk ger en bra grund för inläring av fler språk om och när behovet uppstår.
- 2) Inläring av språk gör det möjligt för människor att samarbeta och kommunicera över språk- och kulturgränser.
- 3) Inläring av språk stöder utvecklingen av människans kognitiva kompetens.
- 4) Fördelarna som gäller enskilda individer, vilka nämns ovan, främjar också samhällets välbefinnande och utbildningsnivå, vilket i sin tur korrelerar positivt med allmän levnadsnivå, hälsa och välbefinnande i ett samhälle (EC, 2008).

Modersmålsundervisningen har en egen kursplan och är därför inte meriterande. Om vi överhuvudtaget ska ha ett meritpoängssystem och premiera språkkunskaper vid antagning till gymnasieutbildning och till högskolan bör kunskaper som eleven tillägnat sig genom studier i modersmålet naturligtvis vara meriterande på samma sätt som moderna språk. Det är möjligt att kursplanen för modersmål behöver omarbetas i samband med detta.

Meritpoäng och betyg i modersmålet via prövning

Fler elever ska få sina språkkunskaper erkända. Fler elever bör ges möjlighet att få betyg i sitt modersmål genom prövning. Så länge betyg i moderna språk är meriterande medan modersmål inte är det, bör elever få sina kunskaper validerade genom att genomgå prövning i ämnet moderna språk. En elev har i dag bara rätt att genomgå prövning i språk i vilka undervisning anordnas i kommunen. Det är en orimlig reglering då det framförallt är kunskaper i språk som eleven saknar möjlighet att studera som eleven behöver få validerade. Denna begränsning bör tas bort. Elever ska ha rätt att få kunskaper i alla språk prövade oavsett om dessa erbjuds i kommunen eller ej.

Elever som väljer modersmålsstudier missgynnas av meritpoängssystemet

Det nuvarande meritpoängssystemet begränsar tyvärr många elever genom att det utgår från att svenska är elevens modersmål. Många elever i den svenska skolan läser i dag svenska som andraspråk. Vid sidan om har de sedan modersmålsundervisning samt kurser i engelska. Att utöver detta aktivt välja att läsa ytterligare kurser i ett så kallat modernt språk innebär att dessa elever läser mer språk men belönas inte för det i meritpoängssystemet.

Språkval i grundskolan är idag frivilligt och där kan eleven idag välja modersmål istället för modernt språk. Det försvårar dock meritpoäng för moderna språk i gymnasiet, som nämligen bara kan maxas om studierna inleds i grundskolan. Det är utmärkt att modersmål är valbart, men väljer eleven att läsa modersmål istället för ett så kallat modernt språk har eleven en svagare utgångspunkt vid ansökan till högskolan. Att bara 59 elever läste modersmål inom ramen för språkvalet läsåret 2009/10 bekräftar den bilden (siffror från Skolverket). Elever som av olika anledningar läser modersmål ska inte missgynnas av det nuvarande meritpoängssystemet.

Språket är bryggan mellan kulturer och olika världar. Det är nyckeln till deltagande och jämlikhet. Därför är det viktigt att modersmålsundervisningen i den svenska skolan är prioriterad. Meritpoängssystemet kan här spela en viktig roll. De elever som tar del av modersmålsundervisning motsvarande de timmar som svenskspråkiga elever tar del av ett tredje språk bör belönas likvärdigt. Meritpoängssystemet bör inte göra skillnad på vilket språk eleven har tillgodosett sig. Inte heller bör det göras skillnad på vilken kurs eleven har tillgodosett sig kunskaperna.

Annika Hirvonen (MP)